

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма Міжнародне та європейське право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від “27” січня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Місьцеве самоврядування
Викладач (-і)	Федорончук Андрій Володимирович, к.ю.н., викладач кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596134
E-mail викладача	andriy.fedoronchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kkmtap.pnu.edu.ua/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних, науково-дослідних завдань і т. д.</p>
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є комплексна галузь публічного права та законодавство про місьцеве самоврядування як відносно самостійний вид суспільних відносин, пов'язаних з організацією і здійсненням влади територіальними громадами, а також практика реалізації відповідних норм різноманітними суб'єктами.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні засади місцевого самоврядування. 2. Місьцеве самоврядування в Україні та країнах ЄС. <p>Становлення законодавства, що регулює відносини у сфері організації і діяльності місцевого самоврядування, не лише зумовило формування нової комплексної галузі права та науки, а й привело до появи нової навчальної дисципліни — «Місьцеве самоврядування». Місьцеве самоврядування як навчальна дисципліна являє собою систему знань, одержаних наукою місцевого самоврядування і практикою його створення і реалізації. Новий предмет у системі юридичної освіти не підміняє інші навчальні дисципліни, а впливає та стимулює розвиток різних сфер вітчизняного правознавства, сприяючи досягненню якісно нового рівня юридичної освіти в країні. Цілісний характер даної галузі знань визначається єдністю її об'єкта — місцевого самоврядування.</p> <p>Дисципліна «Місьцеве самоврядування» посідає важливе місце у навчальному процесі, оскільки формує вміння визначити специфіку стандартів місцевого самоврядування Європейського Союзу; аналізувати роль Ради Європи в розробленні міжнародних стандартів місцевого самоврядування; розробляти та організовувати співпрацю з міжнародними неурядовими організаціями у становленні та розвитку міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування; аналізувати інституційні структури публічного сектору європейських держав та України; застосовувати принципів належного врядування в практику діяльності органів місцевого самоврядування; розробляти</p>	

пропозиції щодо застосування світового досвіду захисту муніципальних прав і свобод місцевого самоврядування; впроваджувати у вітчизняну практику елементи позитивних наслідків новітніх муніципальних реформи в зарубіжних країнах.

Основними джерелами цієї галузі виступають Конституція України, Закони: «Про Місцеве самоврядування в Україні», «Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування», «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про органи самоорганізації населення», «Про місцеві вибори», «Про місцеві державні адміністрації» та ряд інших законів і підзаконних актів.

Основними правовими актами, що регулюють проблеми місцевого самоврядування на міжнародному рівні, є: Загальна декларація прав людини, Європейська хартія місцевого самоврядування; Всесвітня Декларація місцевого самоврядування та інші джерела європейського права у сфері місцевого самоврядування.

Навчальна дисципліна «Місцеве самоврядування» є вибіркоким навчальним курсом. Підготовка за цією дисципліною покликана забезпечувати студентам належний рівень професійних знань, які можуть бути реалізовані у практиці державотворення нашої країни. Окрім того, що вона розвиває загальну професійну культуру будь-якого юриста, досить важливим є і практичне значення відповідних знань. Насамперед для тих студентів, що готуються до служби в органах місцевого самоврядування та прагнуть реформувати вказану систему.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Місцеве самоврядування» є формування у студентів цілісного бачення процесів становлення, розвитку та організації місцевого самоврядування як в Україні, так і в інших європейських країнах; ознайомлення з їх системами та моделями, європейськими та світовими стандартами місцевого самоврядування; ознайомлення з перспективами розвитку законодавства, що регулює здійснення місцевого самоврядування у світі, форм та методів муніципального управління для аналізу й вирішення актуальних питань муніципального управління в Україні.

Основними цілями вивчення дисципліни «Місцеве самоврядування» є набуття студентами знань та розуміння змісту норм законодавства України про місцеве самоврядування, ознайомлення із системою місцевого самоврядування та особливостями правового статусу її складових елементів, формування умінь та навичок щодо застосування теоретичних положень при вирішенні ситуаційних завдань, формування чіткого уявлення про порядок функціонування територіальної громади на засадах самостійності та автономності з метою ефективного вирішення нею питань місцевого значення; набуття вмінь і знань про світові системи місцевого самоврядування, стандарти місцевого самоврядування Європейського Союзу, моделі та типові характеристики управління містом; визначення пріоритетів запровадження елементів нового публічного управління в Україні.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу джерел права, результатів наукових досліджень у сфері місцевого самоврядування.

Знання та розуміння наукової термінології у сфері місцевого самоврядування.

Знання та розуміння предметної області місцевого самоврядування та розуміння професійної діяльності.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями в сфері місцевого самоврядування.

Знання та розуміння міжнародних стандартів місцевого самоврядування та концептуальних засад міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування.

Фахові компетентності:

Вміння використовувати отримані знання щодо організації місцевого самоврядування й користуватися організаційно-управлінським інструментарієм при вирішенні професійних завдань.

Здатність орієнтуватися в системі законодавчих та локальних правових актів, що регламентують суспільні відносини у сфері місцевого самоврядування, правильно його застосовувати у практичній діяльності.

Здатність до аналізу і коментування нормативно-правових актів, які регулюють питання організації та діяльності органів місцевого самоврядування, визначення шляхів їх вдосконалення.

Знання і розуміння особливостей функціонування систем місцевого самоврядування у європейських країнах.

Програмні результати навчання

- здатність демонструвати знання та розуміння змісту базових правових категорій та понять місцевого самоврядування в Україні;
- здатність демонструвати знання і розуміння структури та принципів функціонування системи місцевого самоврядування в Україні;
- знати елементи, систему, принципи формування органів місцевого самоврядування європейських держав, їх завдання та повноваження, гарантії та відповідальність;
- знати основну нормативно-правову базу розвитку місцевого самоврядування;
- знати принципи використання належного врядування в європейських країнах;
- знати оптимальні шляхи удосконалення структури органів місцевого самоврядування;
- вміння надавати консультації щодо правового регулювання відносин з приводу здійснення місцевого самоврядування;
- готувати проекти правових документів необхідних для реалізації прав фізичних чи юридичних осіб у сфері місцевого самоврядування.

6. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість годин		
Заочна форма навчання			
лекції	8		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	4		
самостійна робота	78		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	081 Право	2	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практ. заняття	Сам. робота
<i>Змістовий модуль I. Загальні засади місцевого самоврядування</i>			
Тема 1. Поняття місцевого самоврядування. Світові системи та моделі місцевого самоврядування	2	1	12
Тема 2. Історико-теоретичні засади місцевого самоврядування в Україні та країнах ЄС	1	-	11
Тема 3. Форми участі населення у здійсненні місцевого самоврядування в Україні та країнах ЄС	1	1	11
<i>Змістовий модуль II. Місцеве самоврядування в Україні та країнах ЄС</i>			
Тема 4. Правові засади місцевого самоврядування в Україні. Міжнародні стандарти місцевого самоврядування	1	1	11
Тема 5. Європейська Хартія місцевого самоврядування як концепт локальної демократії на європейському правовому просторі	1	-	11
Тема 6. Організаційно-правові форми міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування України. Роль міжнародних неурядових організацій у становленні та розвитку міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування	1	-	11
Тема 7. Реформа органів місцевого самоврядування в Україні (децентралізація). Реформування місцевого самоврядування в країнах ЄС.	1	1	11
Заг.:	8	4	78
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.6.3. Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) – текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2020/03/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D1%97</p>		

	%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%96%D0%B2-%D0%9D%D0%9D%D0%AE%D0%86.pdf
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове написання студентами залікової роботи на останньому семінарському (практичному, лабораторному) занятті. Робота охоплює усі теми навчальної дисципліни. Залікова робота складається із трьох видів завдань. Перше завдання – написання есе. Оцінюється максимально у 50 балів. Друге завдання – складання юридичного кросворду. Оцінюється максимально у 40 балів. Третє завдання – вирішення тестового завдання. Оцінюється у 10 балів. Максимальний бал за залікову роботу становить 100.
Семінарські заняття	Оцінюються за 4-рівневою шкалою (від 2 до 5).
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Підсумковий контроль	Підсумковий контроль – залік. Обчислення балів для студентів заочної форми, якщо з навчальної дисципліни передбачено семестровий контроль у формі заліку здійснюється на основі написання студентами залікової роботи на останньому семінарському (практичному, лабораторному) занятті.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкової письмової залікової роботи, ведення термінологічного словника, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором студента). Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри - <https://kkmtar.pnu.edu.ua/>

Академічна доброчесність:

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобіганняплагіату/>.

Відвідування занять:

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідуватимуть лекції і практичні заняття курсу. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

9. Рекомендована література

1. Конституція України від 28.06.1996 [Текст] // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.
2. Про місцеве самоврядування в Україні [Текст]: Закон України від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 24.
3. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. – Страсбург, 1985.
4. Батанов О.В. Муніципальне право зарубіжних країн: / О.В. Батанов, В.М. Кампо // Навч. посіб.: У 3 ч. / За заг. ред. проф. П.Ф.Мартиненка. – К.: Знання України, 2006. – 284 с.
5. Впровадження стандартів публічної етики на місцевому і регіональному рівнях: українська практика та європейський досвід / В. В. Толкованов та ін. – К., 2008. – 212 с.
6. Лисенко О. Трансформація правового статусу органів місцевого самоврядування відповідно до європейських стандартів [Текст] / О. Лисенко // Право України. – 2009. – 4. – С. 132-139.
7. Копиленко О. Система джерел європейських правових стандартів місцевого самоврядування [Текст] / О. Копиленко, І. Демченко // Вісник Львівського Університету. Серія юридична. / Львівський університет. Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2011. – Вип. 54. – С. 139-145.
8. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О.М., Заверуха І.Б., Школик А.М. та ін.; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О.М., 2012. – 212 с.
9. Історія та теорія місцевого самоврядування: [навч. посібн.] / О. М. Руденко, І. В. Козюра, Н. В. Ткаленко, В. Г. Маргасова. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 241с. – (навчально-наукова серія: “Публічне управління та адміністрування”; вип. 2).
10. Місцеве самоврядування: словник-довідник / [уклад. О. М. Руденко, І. В. Козюра, Н. В. Ткаленко, О. М. Іваницька, О. В. Червякова, А. Є. Шевченко, О. В. Михайловська, Б. Н. Гечбаїя]. – К. : Кондор-Видавництво, – 2016. – 182 с. – (навчально-наукова серія : “Публічне управління та адміністрування”; вип. 5).

**викладач кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права,
кандидат юридичних наук**

Федорончук А.В.